

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W RZESZOWIE

LRZ.410.12.3.2024

Pani
Krystyna Herian – Główny Księgowy, Prokurent
Pan
Mariusz Binduga – Dyrektor Techniczny, Prokurent
Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego –
Rzeszów Spółka z o.o.

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne –
Rzeszów Spółka z o.o.
ul. Lubelska 54
35-233 Rzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/040 Postępowanie z olejami odpadowymi

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne – Rzeszów Spółka z o.o. ¹ ul. Lubelska 54, 35-233 Rzeszów.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zgodnie z Krajowym Rejestrem Sądowym, Spółka reprezentowana jest przez prokurentów: Panią Krystynę Herjan – Głównego Księgowego i Pana Mariusza Bindugę – Dyrektora Technicznego MPK. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Pan Marek Filip, Prezes Zarządu Spółki, w okresie od dnia 21 czerwca 2017 r. do dnia 27 czerwca 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Przestrzeganie przepisów w zakresie gospodarki olejami odpadowymi.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2020 r. do dnia zakończenia kontroli, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Krzysztof Pakuła, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/80/2024 z dnia 25 czerwca 2024 r.

(akta kontroli str. 2-4a)

¹ Dalej także: MPK lub Spółka.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli w MPK gospodarka olejami odpadowymi prowadzona była nie w pełni prawidłowo.

Spółka przez okres 10 miesięcy prowadziła działalność w zakresie wytwarzania odpadów, w tym olejów odpadowych, bez wymaganego art. 180 pkt 3, w związku z art. 180a pkt 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*⁴, pozwolenia.

Decyzja Prezydenta Miasta Rzeszowa na wytwarzanie odpadów z 2013 r. wygasła z dniem 2 sierpnia 2023 r., zaś nową decyzję zezwalającą na wytwarzanie odpadów Spółka uzyskała dopiero w dniu 3 czerwca 2024 r., tj. 10 miesięcy po wygaśnięciu poprzedniej.

W tym czasie MPK wytworzyło i przekazało do dalszego zagospodarowania 8 Mg olejów odpadowych.

Spółka w okresie obowiązywania decyzji przestrzegała warunków w zakresie rodzaju i ilości wytwarzanych olejów odpadowych w ciągu roku, a także pozostałych wymogów zawartych w art. 188 ust. 2b ustawy *Prawo ochrony środowiska*.

W okresie objętym kontrolą (z wyjątkiem roku 2021) MPK nie prowadziło na bieżąco i rzetelnie ewidencji wytworzonych olejów odpadowych w BDO⁵. Wpis w BDO do karty ewidencji odpadów dokonywany był dopiero po przekazaniu odpadu i potwierdzeniu jego ilości przez odbiorcę. Ilość przekazaną wpisywano jako wytworzoną, skutkiem czego wystąpiły różnice pomiędzy ewidencją magazynową wytworzonych olejów odpadowych, a ewidencją w BDO wynoszące od 0,150 Mg do 1,161 Mg.

Spółka sporządzała roczne sprawozdania o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami, w oparciu o ewidencję odpadów prowadzoną w BDO, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 75 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach*⁶.

Sprawozdania złożone zostały Marszałkowi Województwa w terminach określonych w art. 76 ust. 1 ustawy *o odpadach*.

MPK prawidłowo postępowało z olejami odpadowymi. Odpady przekazywane były uprawnionym podmiotom do dalszego zagospodarowania.

Wstępne magazynowanie olejów odpadowych prowadzono na terenie, do którego Spółka posiadała tytuł prawny, tj. zgodnie z art. 25 ust. 2 i 3 ustawy *o odpadach*.

Oleje odpadowe zbierano selektywnie, magazynowano w szczelnych i zabezpieczonych pojemnikach, umieszczonych w miejscach do tego przystosowanych, tj. zgodnie z wymogami rozporządzenia z dnia 5 października 2015 r. *w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z olejami odpadowymi*⁷. Wykazana w kontroli mniejsza od wymaganej pojemność jednej z mis zabezpieczających zbiornik na olej odpadowy nie miała istotnego znaczenia dla zabezpieczenia tego zbiornika, ze względu na ilość magazynowanego w nim oleju. Misa ta została w trakcie kontroli powiększona do wymaganej pojemności.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 54, ze zm.

⁵ Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1587, ze zm.

⁷ Dz. U. poz. 1964.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przestrzeganie przepisów w zakresie gospodarki olejami odpadowymi.

1.1. Stan formalno-prawny w zakresie gospodarki olejami odpadowymi.

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z aktem założycielskim Spółki⁹, przedmiotem jej działania jest prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie m.in.: *transportu lądowego pasażerskiego, miejskiego i podmiejskiego (49.31.Z) oraz konserwacji i naprawy pojazdów samochodowych (45.20.Z)*.

Przepisy § 11 ust. 3 Regulaminu Organizacyjnego MPK¹⁰ stanowiły, że do zadań Działu Gospodarki Materiałowej (TZ) należało m.in.: *prowadzenie gospodarki materiałami wtórnymi oraz realizowanie dostaw złomu i odpadów użytkowych, a także sporządzanie sprawozdawczości z zakresu gospodarki materiałowej i prowadzenie dokumentacji magazynowo – rozliczeniowej*.

(akta kontroli str. 5-67)

Prezydent Miasta Rzeszowa w latach 2020-2024 (do 28 sierpnia) udzielił MPK pozwolenia na wytwarzanie odpadów na terenie zajezdni autobusowej w Rzeszowie przy ul. Lubelskiej 54, w tym odpadów o kodzie 13 02 05* *Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe nie zawierające związków chlorowcoorganicznych*, tj.:

- decyzją z dnia 2 sierpnia 2013 r.¹¹ udzielił MPK pozwolenia na wytwarzanie mineralnych olejów silnikowych, przekładniowych i smarowych niezawierających związków chlorowcoorganicznych w ilości 15 Mg/rok, z czasem obowiązywania: do 2 sierpnia 2023 r., zmienioną decyzją z dnia 15 maja 2020 r.¹² m.in. w zakresie miejsca powstawania odpadów oraz sposobu ich magazynowania, okres obowiązywania decyzji pozostał bez zmian;

- decyzją z dnia 3 czerwca 2024 r.¹³ udzielił MPK pozwolenia na wytwarzanie mineralnych olejów silnikowych, przekładniowych i smarowych niezawierających związków chlorowcoorganicznych w ilości 25 Mg/rok, decyzję wydano z mocą obowiązywania do 3 czerwca 2034 r.

Zgodnie z zapisami ww. decyzji odpady olejowe miały być czasowo magazynowane na terenie zajezdni (w miejscu powstawania), tj. w budynku napraw autobusów i hali napraw autobusów CNG w przystosowanych do tego celu pojemnikach, ustawionych w metalowej wannie, na szczelnym podłożu i następnie przekazywane do odzysku uprawnionym podmiotom.

MPK w okresie od 3 sierpnia 2023 r. do 2 czerwca 2024 r. nie posiadało aktualnego zezwolenia na wytwarzanie odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych o kodzie 13 02 05* *Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe nie zawierające związków*

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Akt notarialny: Repertorium A numer 3717/2022 z dnia 21 września 2022 r. chwała nr 8/2022 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki z dnia 21 września 2022 r. w sprawie przyjęcia tekstu jednolitego Aktu Założycielskiego Spółki.

¹⁰ Zatwierdzony uchwałą Nr 10/2015 Rady Nadzorczej MPK z dnia 8 lipca 2015 r.

¹¹ Znak: SR-VI.6221.6.2013.

¹² Znak: SR-VI.6221.1.2020.

¹³ Znak: KŚ-K-G.6221.1.2024.AZA.

chlorowcoorganicznych, co szczegółowo opisano w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 70-114)

Odpady były wytwarzane i czasowo magazynowane przez MPK na terenie, do którego posiadało tytuł prawny, tj. zgodnie z art. 25 ust. 2 i 3 ustawy o odpadach. Nieruchomości na których magazynowane były odpady były własnością lub w użytkowaniu wieczystym MPK.

MPK zostało wpisane przez Marszałka Województwa Podkarpackiego do rejestru BDO pod numerem 000036233.

(akta kontroli str. 68-69)

1.2. Przestrzeganie warunków określonych w posiadanej decyzji administracyjnej w szczególności w zakresie rodzaju i ilości wytwarzanych olejów odpadowych.

Opis stanu faktycznego

MPK, w okresie obowiązywania decyzji na wytwarzanie odpadów, przestrzegało warunków określonych w posiadanej decyzji administracyjnej w zakresie rodzaju i ilości wytwarzanych olejów odpadowych.

W latach 2020-2024 (do 21 sierpnia) MPK wytworzyło i przekazało do dalszego zagospodarowania łącznie 42,64 Mg olejów odpadowych¹⁴, w tym w 2020 r. wytworzyło 9,368 Mg i przekazało do dalszego zagospodarowania 9,1 Mg, w 2021 r. wytworzyło 9,177 Mg i przekazało do zagospodarowania 8,3 Mg, w 2022 r. wytworzyło 10,601 Mg i przekazało do zagospodarowania 9,44 Mg, w 2023 r. wytworzyło 10,053 Mg i przekazało do zagospodarowania 9,9 Mg oraz w 2024 r. (do 21 sierpnia) wytworzyło 6,159 Mg i przekazało do zagospodarowania 5,9 Mg oleju odpadowego. W dniu 21 sierpnia 2024 r. na stanie magazynowym pozostawało 0,259 Mg oleju odpadowego.

W 2020 r. wg ewidencji magazynowej i faktur sprzedaży, rozchodowano 9,1 Mg oleju odpadowego, natomiast w sprawozdaniu o wytworzonych odpadach i o gospodarowaniu odpadami w 2020 r. wykazano 9,25 Mg oleju odpadowego o kodzie 13 02 05*, tj. o 0,15 Mg mniej, co opisano w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W MPK ustalanie masy olejów odpadowych odbywało się poprzez odczyt wskaźników objętości przepompowywanych olejów ze wskaźnika na cysternie, a następnie przeliczenie wskaźnikiem 0,8 lub 0,85 (w zależności od odbiorcy i zastosowanych przez niego urządzeń). Odbiorcy weryfikowali masę odpadów poprzez ważenie cystern.

Analiza dokumentacji dotyczącej ilości i rodzaju wytworzonych w ciągu roku olejów odpadowych wykazała, że MPK nie przekroczyło ilości wytworzonych olejów odpadowych w ciągu roku, wskazanych w decyzjach administracyjnych.

W okresie objętym kontrolą dotrzymywano również pozostałych warunków posiadanych decyzji administracyjnych dotyczących olejów odpadowych w zakresie przewidzianym w przepisach art. 188 ust. 2b ustawy *Prawo ochrony środowiska*.

(akta kontroli str. 115-247, 454)

¹⁴ Wg faktur sprzedaży.

MPK w okresie od 3 sierpnia 2023 r. do 2 czerwca 2024 r. bez aktualnego zezwolenia wytworzyło i przekazało do dalszego zagospodarowania 8 Mg olejów odpadowych, w tym: w 2023 r. (od 3 sierpnia) – 4,4 Mg, i w 2024 (do 2 czerwca) – 3,6 Mg.

(akta kontroli str. 70-247)

1.3. Prowadzenie ewidencji wytworzonych olejów odpadowych.

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy *o odpadach*, posiadacz odpadów jest obowiązany do prowadzenia na bieżąco ich ilościowej i jakościowej ewidencji zgodnie z katalogiem odpadów określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 3, zwanej dalej "ewidencją odpadów".

W okresie objętym kontrolą MPK prowadziło ilościową i jakościową ewidencję wytworzonych olejów odpadowych w postaci ewidencji magazynowej oraz w BDO w oparciu o kartę ewidencji odpadów i kartę przekazania odpadów.

Analiza ewidencji magazynowej olejów odpadowych prowadzonej w MPK oraz kart ewidencji odpadów i kart przekazania odpadów prowadzonych w BDO wykazała w kontrolowanym okresie różnice wynoszące w poszczególnych latach od 0,150 Mg do 1,161 Mg, tj.:

- w 2020 r. w ewidencji magazynowej MPK zaewidencjonowano 9,368 Mg wytworzonych olejów odpadowych, natomiast w BDO – 9,518 Mg, tj. o 0,150 Mg więcej (1,6%);

- w 2021 r. w ewidencji magazynowej MPK i BDO zaewidencjonowano 9,177 Mg wytworzonych olejów odpadowych;

- w 2022 r. w ewidencji magazynowej MPK zaewidencjonowano 10,601 Mg wytworzonych olejów odpadowych, natomiast w BDO – 9,44 Mg, tj. o 1,161 Mg mniej (11%);

- w 2023 r. w ewidencji magazynowej MPK zaewidencjonowano 10,053 Mg wytworzonych olejów odpadowych, natomiast w BDO – 9,9 Mg, tj. o 0,153 Mg mniej (1,5%);

- w 2024 r. (do 21 sierpnia) w ewidencji magazynowej MPK zaewidencjonowano 6,159 Mg wytworzonych olejów odpadowych, natomiast w BDO – 5,9 Mg, tj. o 0,259 Mg mniej (4,2%);

co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Dokumenty ewidencji odpadów zawierały informacje wymagane art. 67 ust. 3 i ust. 3a ustawy *o odpadach*, w tym m.in.: nazwę posiadacza odpadów, numer rejestrowy, nadany przez marszałka województwa; imię i nazwisko osoby sporządzającej – w przypadku karty ewidencji odpadów; rodzaj prowadzonej działalności w zakresie gospodarki odpadami; masę wytworzonych i przekazanych odpadów oraz kod i rodzaj odpadów; adres miejsca przeznaczenia odpadów, numer rejestracyjny środka transportu oraz datę i godzinę rozpoczęcia transportu oraz potwierdzenie przejęcia odpadów i zakończenia transportu.

Dokumentacja na podstawie której zostały sporządzone dokumenty ewidencji odpadów przechowywana była przez okres 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym zostały sporządzone dokumenty ewidencji odpadów.

(akta kontroli str. 115-247, 253-266)

W okresie objętym kontrolą, MPK przekazywało oleje odpadowe do dalszego zagospodarowania dwóm podmiotom: Firmie Handlowo – Usługowej ANPOL s.c. w Iwoniczu Zdroju (od dnia 29 sierpnia 2022 r. po zmianie nazwy Firma ANPOLECO Sp. z o.o.) – 17 razy oraz Firmie FLUKAR Sp. z o.o. w Katowicach – 15 razy.

Podmioty odbierające olej odpadowy posiadały aktualne decyzje¹⁵ wydane przez Marszałka Województwa Podkarpackiego zezwalające na zbieranie, magazynowanie i przetwarzanie odpadów, w tym olejów odpadowych o kodzie 13 02 05*.

Oleje odpadowe zostały przekazane ww. odbiorcom do procesu odzysku oznaczonego symbolem R-9 *Powtórna rafinacja oleju lub inne sposoby ponownego użycia olejów*.

(akta kontroli str. 248-252, 456-506)

W okresie objętym kontrolą, MPK dokonywało rejestracji (32 razy) zgłoszenia przewozu przekazywanych odbiorcy olejów odpadowych w elektronicznym systemie SENT¹⁶, zamieszczając m.in.: dane o podmiocie wysyłającym i odbierającym, miejscu załadunku towaru, nazwie i kodzie towaru, jego ilości, planowanej dacie rozpoczęcia przewozu, dane geolokalizacyjne miejsca załadunku towaru. Dane te były zgodnie z KPO.

W platformie PUESC¹⁷ generowany był dokument z kluczami autoryzacyjnymi przypisanymi do zgłoszenia, w celu potwierdzenia wykonania przewozu dla wysyłającego, przewoźnika i odbierającego.

Dokumentacja na podstawie której zostały sporządzone dokumenty ewidencji odpadów była przechowywana przez okres 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym zostały sporządzone dokumenty ewidencji odpadów.

(akta kontroli str. 253-266)

1.4. Sporządzanie rocznych sprawozdań o wytworzonych odpadach i gospodarowaniu odpadami.

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą, MPK sporządzało roczne sprawozdania o wytwarzanych odpadach i gospodarowaniu odpadami.

Sprawozdania zostały sporządzone w oparciu o prowadzoną ewidencję odpadów w BDO, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 75 ust. 2 ustawy o *odpadach*.

Sprawozdania złożono w następujących terminach¹⁸: za 2019 r. – w dniu 25 sierpnia 2020 r., za 2020 r. – w dniu 5 marca 2021 r., za 2021 r. – w dniu 1 lutego 2022 r., za 2022 r. – w dniu 10 lutego 2023 r. oraz za 2023 r. – w dniu 6 marca 2024 r.

Marszałek Województwa Podkarpackiego po weryfikacji złożonych przez MPK sprawozdań dokonał ich zatwierdzenia w następujących terminach¹⁹: za 2019 r. i 2020 r. – w dniu 13 października 2021 r., za 2021 r. – w dniu 1 lutego 2022 r., za 2022 r. – w dniu 2 sierpnia 2023 r.

Sprawozdanie za 2023 r. jest w trakcie weryfikacji przez Marszałka Województwa Podkarpackiego.

W okresie objętym kontrolą, w przypadku olejów odpadowych dokonano w 2020 r. jednej korekty w karcie przekazania odpadu w polu „masa odpadów” i była to autokorekta. W kartach ewidencji odpadów nie dokonywano korekt. W sprawozdaniach rocznych o wytwarzanych odpadach i gospodarowaniu odpadami

¹⁵ Decyzje: nr OS-III.7221.49.2014.MM z dnia 9 grudnia 2014 r., nr OS-III.7221.32.2019.AH z dnia 26 października 2020 r. i nr OS-III.7221.14.2022.AB z dnia 29 sierpnia 2022 r. oraz decyzje: nr OS-III.7244.20.2014.MM z dnia 15 stycznia 2014 r. i nr OS-III.7244.18.2019.MK z dnia 22 stycznia 2024 r.

¹⁶ System Elektronicznego Nadzoru Transportu.

¹⁷ Platforma Usług Elektronicznych Skarbowo-Celnych.

¹⁸ Sprawozdania należało złożyć w terminie do dnia 15 marca roku następującego po roku sprawozdawczym, za wyjątkiem sprawozdania za 2019 r., gdzie termin złożenia sprawozdania został przesunięty do 2 listopada 2020 r.

¹⁹ Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy o *odpadach*, marszałek województwa weryfikuje informacje zawarte w sprawozdaniach, o których mowa w art. 73, art. 74a i art. 75, za poprzedni rok kalendarzowy, w terminie do dnia 30 września następnego roku.

dokonano pięciu korekt, w tym: za 2020 r. dwóch korekt i za 2022 r. trzech korekt – żadna z tych korekt nie dotyczyła olejów odpadowych.

(akta kontroli str. 267-365)

1.5. Postępowanie z olejami odpadowymi.

Opis stanu
faktycznego

Przeprowadzone oględziny miejsc magazynowania olejów odpadowych przez MPK wykazały, że:

- MPK prowadziło wstępne magazynowanie olejów odpadowych (kod: 13 02 05* *Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe niezawierające związków chlorowcoorganicznych*) w ramach wytwarzania odpadów na terenie, do którego posiadało tytuł prawny, nieruchomości na których magazynowane były odpady były własnością lub w użytkowaniu wieczystym MPK, tj. zgodnie z art. 25 ust. 2 i 3 ustawy o odpadach;

- oleje odpadowe zbierano selektywnie, tj.: zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z olejami odpadowymi;

- oleje odpadowe magazynowano w trzech pojemnikach typu Mauzer o pojemności 1000 litrów każdy, pojemniki były szczelne, wykonane z materiałów trudno zapalnych, odpornych na działanie olejów odpadowych, zabezpieczone przed powstawaniem elektryczności statycznej, wyposażone w szczelne zamknięcia i zabezpieczone przed stłuczeniem, tj. zgodnie z § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia;

- pojemniki oznakowane były w sposób wskazany w § 3 ust. 2 rozporządzenia w sprawie szczegółowego postępowania z olejami odpadowymi, tj.: na pojemnikach w widocznym miejscu umieszczony był napis: ODPADY NIEBEZPIECZNE, Zużyte oleje, kod: 13 02 05* *Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe niezawierające związków chlorowcoorganicznych*, z wyjątkiem napisu „OLEJ ODPADOWY”, który uzupełniono w trakcie kontroli;

- pojemniki z olejem odpadowym magazynowane były w miejscach utwardzonych, zabezpieczonych przed zanieczyszczeniami gruntu i opadami atmosferycznymi;

- pojemniki posiadały misy na ewentualny wyciek oleju, w tym: w budynku napraw autobusów o pojemności: 1,208 m³ i 0,764 m³ oraz w budynku napraw autobusów CNG o pojemności 1,193 m³;

- każdy pojemnik na olej odpadowy, oprócz sprzętu gaśniczego znajdującego się na hali napraw, zabezpieczony był dodatkowo w jedną gaśnicę proszkową o masie od 4 do 6 kg proszku gaśniczego ABC oraz w koc gaśniczy o wymiarach 2 x 3 m.

Dostęp do pojemników w miejscach magazynowania olejów odpadowych, w celu opróżnienia pojemników, był ograniczony do przedsiębiorców odbierających olej odpadowy w celu jego przetwarzania.

Według ewidencji magazynowej w dniu oględzin w zbiornikach na olej odpadowy znajdowało się 500 kg oleju odpadowego.

Zgodnie z operatem przeciwpożarowym sporządzonym przez specjalistę ds. ochrony przeciwpożarowej z kwietnia 2024 r. (str. 8 i 12), zbiorniki na oleje odpadowe powinny posiadać misy wychytujące ewentualny wyciek oleju o pojemności, co najmniej 110% pojemności każdego zbiornika, tj. co najmniej 1100 litrów każda.

Jeden ze zbiorników na olej odpadowy, znajdujący się w budynku napraw autobusów, posiadał misę na ewentualny wyciek oleju odpadowego, która nie spełniała wymogu określonego w ww. operacie przeciwpożarowym, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

MPK nie było zobowiązane do prowadzenia wizyjnego systemu kontroli miejsca magazynowania lub składowania odpadów.

(akta kontroli str. 366-426)

1.6. Realizacja zaleceń pokontrolnych wydanych po kontroli WIOŚ lub urzędu marszałkowskiego.

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą, postępowanie z olejami odpadowymi w Spółce nie było przedmiotem kontroli WIOŚ²⁰ ani Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

(akta kontroli str. 427)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. MPK w okresie od 3 sierpnia 2023 r. do 2 czerwca 2024 r. (tj. przez 10 miesięcy) nie posiadało aktualnego pozwolenia na wytwarzanie odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych o kodzie 13 02 05* *Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe niezawierające związków chlorowcoorganicznych* (oleje odpadowe).

W ww. okresie MPK wytworzyło i przekazało do dalszego zagospodarowania 8 Mg olejów odpadowych.

Decyzja Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 2 sierpnia 2013 r. udzielająca pozwolenia na wytwarzanie odpadów dla MPK, zmieniona decyzją z dnia 15 maja 2020 r. obowiązywała do 2 sierpnia 2023 r.

W dniu 3 czerwca 2024 r. Prezydent Miasta Rzeszowa po rozpatrzeniu wniosku MPK z dnia 21 lutego 2024 r., uzupełnionego w dniach 10 i 16 kwietnia 2024 r. udzielił MPK pozwolenia na wytwarzanie odpadów na terenie zajezdni autobusowej przy ul. Lubelskiej 54 w Rzeszowie, w tym olejów odpadowych o kodzie 13 02 05* z mocą obowiązywania do dnia 3 czerwca 2034 r.

Zgodnie z art. 180 pkt 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*, eksploatacja instalacji powodująca wytwarzanie odpadów jest dozwolona po uzyskaniu pozwolenia, jeżeli jest ono wymagane.

Art. 180a pkt. 1 ww. ustawy stanowi, że *pozwolenie na wytwarzanie odpadów jest wymagane do wytwarzania odpadów: o masie powyżej 1 Mg rocznie - w przypadku odpadów niebezpiecznych*.

Dyrektor Techniczny MPK oraz były Prezes Zarządu MPK wyjaśnili że: w związku z brakiem ciągłości pozwolenia na wytwarzanie odpadów oraz z wygaśnięciem decyzji z 2 sierpnia 2013 r. wyjaśniam, iż fakt ten wynika z braku zapisu w decyzji z 15 maja 2020 r. odnośnie daty wygaśnięcia pozwolenia. W związku z tym, iż decyzja dotycząca pozwolenia na wytwarzanie odpadów zostaje wydawana na okres 10 lat, byliśmy przekonani, że decyzja z 15 maja 2020 r. również będzie obowiązywać przez 10 lat, czyli do 2030 r., zwłaszcza, że do wniosku z dnia 12 marca 2020 r. dołączyliśmy wszystkie dokumenty, które były wymagane do otrzymania decyzji na okres 10 lat.

Z dniem 12 marca 2020 r. wystąpiliśmy z wnioskiem o zmianę decyzji z 2 sierpnia 2013 r. Decyzja ta została wydana w dniu 15 maja 2020 r. W 2023 r. w trakcie porządkowania dokumentów w celu ich zarchiwizowania oraz po głębszej analizie pojawiły się wątpliwości co do terminu ważności decyzji z 15 maja 2020 r. Fakt ten niezwłocznie został zgłoszony do Wydziału Klimatu i Środowiska Urzędu Miasta Rzeszowa, a także podjęto natychmiastowe kroki w celu uzyskania nowej decyzji takie jak opracowanie nowego operatu przeciwpożarowego, oraz złożenie nowego wniosku o wydanie nowej decyzji w dniu 10 kwietnia 2024 r. Ostatecznie decyzję otrzymaliśmy w dniu 6 czerwca 2024 r.

(akta kontroli str. 70-114, 212-247, 428-453)

²⁰ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

2. Jeden z pojemników na olej odpadowy, znajdujący się w budynku napraw autobusów, posiadał nieprawidłowe zabezpieczenie do zbierania ewentualnych wycieków tych odpadów, co naruszało postanowienia operatu przeciwpożarowego z kwietnia 2024 r. Pojemnik o pojemności 1000 litrów posiadał misę na ewentualny wyciek oleju o pojemności 0,764 m³ (101 cm x 122 cm x 62 cm = 763.964 cm³).

Według operatu przeciwpożarowego sporządzonego przez specjalistę ds. ochrony przeciwpożarowej z kwietnia 2024 r. (str. 8), *zbiorniki posiadać będą misy wychytujące ewentualny wyciek oleju o pojemności, co najmniej 110% pojemności każdego zbiornika, tj. co najmniej 1100 litrów każda.*

Dyrektor Techniczny MPK wyjaśnił, że: *niezgodność stanu faktycznego z operatem przeciwpożarowym odnośnie pojemności zbiornika na olej odpadowy a misą zabezpieczającą przed przeleaniem, umieszczoną pod tymże zbiornikiem w hali napraw autobusów przegubowych wynika z tego, iż nie zdarza się sytuacja, w której ilość składowanego oleju odpadowego przekroczyła 300 litrów, ponieważ w hali tej dziennie wykonuje się przegląd jednego autobusu, ponadto nie codziennie wykonuje się wymianę oleju. Ilość oleju odpadowego oddawanego z poszczególnych zbiorników nie jest możliwa do określenia i udokumentowania ze względu na fakt, iż olej z wszystkich zbiorników odbierany jest w jednym czasie a karta przekazania jest sporządzana na całość oddawanego odpadu w danym transporcie. Ilość składowanego oleju odpadowego jest kontrolowana przez Mistrza zmianowego i zgłaszana w odpowiednim momencie osobie odpowiedzialnej za uzgadnianie transportu z firmą odbierającą olej odpadowy. Przekazywanie oleju odpadowego odbywa się nie rzadziej niż raz na 3 miesiące.*

W trakcie kontroli NIK dostosowano pojemność misy zabezpieczającej ewentualny wyciek oleju odpadowego z pojemnika do wymogów operatu przeciwpożarowego poprzez jej rozbudowę. Pojemność misy po modernizacji wynosiła 1,269 m³, tj. 126,9% pojemności zbiornika na olej odpadowy.

(akta kontroli str. 366-426)

3. W okresie objętym kontrolą (z wyjątkiem roku 2021) wystąpiły różnice w ewidencji magazynowej wytworzonych olejów odpadowych prowadzonej w MPK w porównaniu z ewidencją prowadzoną w BDO od 0,150 Mg do 1,161 Mg.

Analiza ewidencji magazynowej olejów odpadowych prowadzonej w MPK oraz kart ewidencji odpadów i kart przekazania odpadów prowadzonej w BDO wykazała, że:

- w 2020 r. w ewidencji magazynowej MPK zaewidencjonowano 9,368 Mg wytworzonych olejów odpadowych, natomiast w BDO – 9,518 Mg, tj. o 0,150 Mg więcej (1,6%);
- w 2022 r. w ewidencji magazynowej MPK zaewidencjonowano 10,601 Mg wytworzonych olejów odpadowych, natomiast w BDO – 9,44 Mg, tj. o 1,161 Mg mniej (11%);
- w 2023 r. w ewidencji magazynowej MPK zaewidencjonowano 10,053 Mg wytworzonych olejów odpadowych, natomiast w BDO – 9,9 Mg, tj. o 0,153 Mg mniej (1,5%);
- w 2024 r. (do 21 sierpnia) w ewidencji magazynowej MPK zaewidencjonowano 6,159 Mg wytworzonych olejów odpadowych, natomiast w BDO – 5,9 Mg, tj. o 0,259 Mg mniej (4,2%).

Ponadto w 2020 r. w karcie ewidencji odpadów i karcie przekazania odpadów w pozycji masa przekazanych odpadów: za miesiąc styczeń, wpisano 1,4 Mg,

a powinno być 1,3 Mg oraz za miesiąc marzec, wpisano 1,3 Mg, a powinno być 1,25 Mg, zgodnie z fakturami sprzedaży.

Przyczyną powyższego był brak prowadzenia na bieżąco ewidencji ilościowej olejów odpadowych w BDO, w wyniku czego nie wpisywano w karcie ewidencji odpadów aktualnych stanów magazynowych na określony dzień.

Brak prowadzenia na bieżąco ewidencji ilościowej w BDO oraz szacunkowe ustalanie stanu oleju odpadowego w magazynie skutkowało również powstaniem w 2020 r. nadwyżki oleju odpadowego w zbiornikach w ilości 0,15 Mg w stosunku do wewnętrznej ewidencji magazynowej MPK. Nadwyżka ta nie została ujawniona i zaewidencjonowana w ewidencji magazynowej MPK.

Odbiorca podczas odbioru oleju odpadowego w miesiącu styczniu i marcu 2020 r. w karcie przekazania odpadów potwierdził (poprzez ważenie) odbiór faktycznych ilości oleju odpadowego, tj.: w styczniu - 1,4 Mg i w marcu - 1,3 Mg. Na fakturach ilości te zostały jednak zaniżone o 0,15 Mg z uwagi na system fakturowy, który nie pozwalał ująć na fakturach stwierdzonej nadwyżki niezaewidencjonowanej.

Zaistniałe błędy przy szacunkowym pomiarze ilości oleju odpadowego spowodowały nadwyżkę magazynową w ilości 0,15 Mg oleju odpadowego, która nie mogła zostać ujęta na fakturach (z uwagi na system fakturowania), została jednak odebrana przez odbiorcę. Skutkowało to zaniżeniem sprzedaży oleju odpadowego na dwóch fakturach łącznie o 0,15 Mg (64,60 zł brutto).

Zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy o odpadach, posiadacz odpadów jest obowiązany do prowadzenia na bieżąco ich ilościowej i jakościowej ewidencji zgodnie z katalogiem odpadów określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 3, zwanej dalej "ewidencją odpadów".

Dyrektor Techniczny MPK wyjaśnił, że: różnica między stanami magazynowymi, a informacją o olejach odpadowych wytworzonych wynika m.in. z tego, że wpis w BDO do karty ewidencji jest wprowadzany po przekazaniu odpadu i potwierdzeniu przez odbiorcę ilości. Ilość przekazaną wpisuje się jako wytworzoną. MPK Rzeszów nie posiada odpowiednich narzędzi do precyzyjnego określenia ilości gromadzonych olejów odpadowych – dokonuje się tego szacunkowo.

W miesiącu styczniu 2020 r. firma ANPOLEKO potwierdziła na karcie przekazania odpadu w BDO odbiór 1,4 Mg odpadowych olejów, a w wyniku niedoszacowania stanu w ewidencji magazynowej można było wystawić fakturę na ilość 1,3 Mg, gdyż system fakturowy nie pozwala sprzedać więcej niż jest w magazynie. Identyczna sytuacja powstała w miesiącu marcu, gdy odbiorca potwierdził odebraną ilość 1,3 Mg olejów odpadowych, a według niedoszacowanego stanu można było wystawić fakturę na 1,25 Mg. W skutek tego ilość przekazanego odpadu potwierdzona w BDO jest o 150 kg większa niż na fakturach.

Ponadto, stan na koniec roku w BDO nie był wpisywany wg dokumentów magazynowych lecz oszacowany stan rzeczywisty w zbiornikach, co doprowadziło do niezgodności w ilościach wykazanych wg zapisów w BDO i wykazanych wg stanów magazynowych.

Zdaniem NIK stwierdzoną w 2020 r. nadwyżkę oleju odpadowego w miesiącu styczniu w ilości 0,1 Mg i marcu w ilości 0,05 Mg (łącznie 0,15 Mg) należało przyjąć protokołem konieczności na stan magazynu po potwierdzeniu ilości przez odbiorcę i prawidłowo wystawić faktury sprzedaży: w styczniu na 1,4 Mg i marcu na 1,3 Mg.

NIK zwraca również uwagę, że opisana nieprawidłowość dotycząca prowadzenia ewidencji olejów odpadowych skutkowała również wykazaniem w sprawozdawczości rocznej (na podstawie tej ewidencji) nieprawidłowych danych w zakresie masy wytworzonych odpadów.

(akta kontroli str. 115-252)

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o prowadzenie ewidencji olejów odpadowych zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy o *odpadach*.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 17 września 2024 r.

Kontroler
Krzysztof Pakuła
główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
p.o. Dyrektor
Stefan Gados

/-/

/-/